

## Anbefaling

### Legemiddelavfall: Håndtering

Legemiddelhåndtering - Veileder med anbefalinger for helseforetak i Helse Sør-Øst RHF 2025, vedlegg 2 Del III, prosedyre 5

Dato: 5.desember 2025

|                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|-------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Hensikt</b>                            | Anbefalingene skal sikre at legemiddelavfall oppbevares og håndteres forsvarlig og i henhold til lov og forskrift.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>Omfang</b>                             | Alle virksomheter og ansatte som håndterer legemidler.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>Grunnlagsinformasjon/<br/>bakgrunn</b> | <p>Legemiddelavfall er avfall som kan påvirke det ytre miljøet.</p> <p>Legemiddelavfall skal håndteres som annet avfall som sendes til forbrenning. Se «Beskrivelse» for ytterligere detaljer. Det anbefales å bruke lukkede avfallsbeholdere for å hindre fordampning av forurensende stoffer.</p> <p><b>Håndtering av legemiddelavfall må ses i sammenheng med rutiner og avtaler for hele avfallshåndteringskjeden i det enkelte helseforetak.</b> Anbefalingen vil måtte tilpasses til lokale forhold. Det må utarbeides prosedyrer som beskriver lokal avfallshåndteringen inkludert håndtering av legemiddelavfall.</p> <p>Kildesortering utover papp og plast fra ytteremballasje anses som lite aktuelt.</p>                                                                                     |
| <b>Ansvar</b>                             | Virksomhetsleder                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <b>Definisjoner</b>                       | <p><b>Legemiddel:</b> alle typer legemidler brukt til behandling, pleie og diagnostisering av pasienter, inkludert skyllevæsker, røntgenkontrastmidler og parenteral ernæring (TPN).</p> <p><b>Legemiddelavfall:</b> avfall som kan føre til vannforurensning og forgiftninger av planter, dyr og mennesker. Det vil si:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Rester av påbegynte eller uåpnede legemidler som av ulike årsaker ikke lenger skal/kan brukes (f.eks ved utgått holdbarhetsdato)</li><li>• Pasientmedisin som skal kastes</li><li>• Utstyr brukt ved administrering</li><li>• Tekstiler/papir tilsølt av legemiddel</li></ul> <p><b>«Rene» infusjonsvæsker:</b> infusjonsvæsker uten tilsatt legemiddel (infusjonsvæsker tilsatt elektrolyttkonsentrater regnes som legemiddel)</p> |

| Beskrivelse | Type avfall                                                                                                                                                   | Håndtering                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Merknader                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|-------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|             | Legemiddelrester – tørt (tabletter, kapsler, stikkpiller, plaster ol). Ekskl. cytostatika                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Det skal foreligge lokale rutiner for eventuell retur til apotek/farmasøytisk avdeling av faste legemiddelrester.</li> <li>• Løse tabletter ol kan også kastes i avfall som går til forbrenning.</li> <li>• Brukte smertepaster brettes sammen (limside mot limside) og kastes som legemiddelavfall.</li> </ul> | <p>Ved kassering/retur av A- og B-preparater skal det utarbeides kvitteringsrutiner mellom enhet/apotek.</p> <p>Rester av pasientmedisin håndteres som annet legemiddelavfall. Husk alltid å fjerne eventuelle navneetiketter.</p> <p>Pasientmerkede endoser er påtrykt pasient ID og må kasseres slik at det håndteres forsvarlig og går til forbrenning.</p>                                                                                 |
|             | Legemiddelrester – små væskemengder (hetteglass med små restmengder, ampullerester, fuktig materiale, infusjonssett o.l) Ekskl. cytostatika                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Kastes i avfall som skal til forbrenning</li> <li>• Bruk egnet emballasje for stikkende materiale som kanyler og glassampuller (kanylebøtter)</li> </ul>                                                                                                                                                        | <p>Vurdere behov for tette beholdere for fuktig materiale og eventuelt absorberende materiale i bunnen (svamp, cellestoff o.l).</p> <p>Restmengder kan trekkes opp i sprøyte med propp.</p> <p>Antibiotika: vurder behov for å pakke legemiddelrest og utstyr i en lukket pose før det legges i avfall til forbrenning.</p>                                                                                                                    |
|             | Legemiddelrester – væsker (hetteglass med væske, infusjonsposer med restmengder o.l) Inkl. parenteral ernæring Ekskl. cytostatika og narkotika (A-preparater) | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Kastes i avfall som skal til forbrenning</li> <li>• Bruk tette beholdere som hindrer lekkasje og evt. fordamping av forurensende stoffer</li> <li>• Bruk egnet emballasje for stikkende materiale som kanyler og glassampuller (kanylebøtter)</li> </ul>                                                        | <p>Kan ikke hentes / transporteres i vanlig komprimatorcontainere pga fare for perforering/lekkasje.</p> <p>«Rene» infusjonsvæsker uten tilsetninger behandles ikke som legemiddelrester. Eventuelle rester kan tømmes i vasken og posen i restavfall/flasker i glassavfall. PS! Smitterisiko må vurderes.</p> <p>Antibiotika: vurder behov for å pakke legemiddelrest og utstyr i en lukket pose før det legges i avfall til forbrenning.</p> |
|             | Legemiddelrester – væsker med narkotika                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Kastes i avfall som skal til forbrenning</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                             | Vurdere fare for svinn (type avdeling, omfang o.l) med tanke på valg av                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |

|  |                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                            |
|--|------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | (A-preparater)<br>(smertekassetter, sprøyter eller infusjonsposer med restinnhold) | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Bruk tette beholdere som hindrer lekkasje og evt. fordamping av forurensende stoffer</li> <li>• Bruk egnet emballasje for stikkende materiale som kanyler og glassampuller (kanylebøtter)</li> </ul>                                                                           | avfallsbeholdere. Innhold kan vurderes å tømmes i et absorberende materiale.<br><br>Dette avfallet kan ikke sendes over landegrensen uten tolldeklarasjon. |
|  | Legemiddelrester – Cytostatika                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Kastes i avfall som skal til forbrenning</li> <li>• Cytostatika er farlig avfall som krever særskilt håndtering for å ivareta sikkerhet og merking ved alle ledd i avfallshåndterings-kjeden.</li> <li>• Omfatter alt avfall som har vært i kontakt med cytostatika</li> </ul> | Vurder omfang. Egne avfallsbeholdere finnes for håndtering av cytostatikavfall.                                                                            |
|  | Farlig avfall                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Sykehuset må ha egen rutine for oppsamling og retur av farlig avfall</li> </ul>                                                                                                                                                                                                | Det må brukes godkjente avfallsselskaper for denne type avfall.                                                                                            |

|                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|-----------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Referanse/hjemmel</b>    | Avfallsforskriften<br>Internkontrollforskriften<br>Forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten<br>Forskrift om smittefarlig avfall fra helsetjenesten og dyrehelsetjenesten mv inkl. merknader<br>Inkl. veileder om styring og håndtering av avfall i helse<br>Forskrift om smittevern i helse- og omsorgstjenesten<br>Forskrift om landtransport av farlig gods<br>Forskrift om miljørettet helsevern<br>Strålevernforskriften<br>Cytostatikaboken |
| <b>Relaterte dokumenter</b> | Janusinfo har klassifisert en rekke legemiddel, for oppslag se: <a href="#">lenke Janusinfo</a> .                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |